

Голас Радзімы

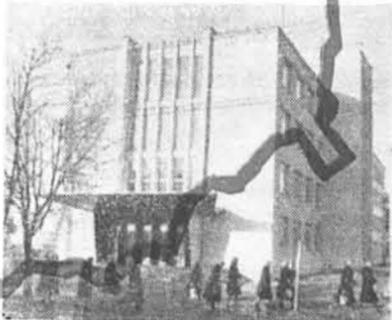
ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ
З СУАЙЧЫННІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ

Цана 2 кап.
№ 1 (907) Студзень, 1966 г.
Год выдання 11-ы

Нядаўна адбылася VII сесія Вярхоўнага Савета Беларускай ССР. Адным з пунктаў парадку дня сесіі было абмеркаванне пытання аб Дзяржаўным плане развіцця народнай гаспадаркі рэспублікі на 1966 год. Парламент прыняў па гэтаму пытанню адпаведны Закон. У абласцях рэспублікі ён будзе ажыццяўляцца так:

ВІЦЕБСК

ГРОДНА

МІНСК

МАГІЛЁУ

БРЭСТ

ГОМЕЛЬ

ІНТЭРВ'Ю САВЕТА— УЛАДА НАРОДА

МІНСКАЯ ВОБЛАСЦЬ

Будуць уведзены ў дзеянне магутнасці 2-га Салігорскага калійнага камбіната. Далейшае развіццё атрымае лясная, папяровая і дрэваапрацоўчая прамысловасць. Толькі на Барысаўскім фанерна-запалкавым камбінаце намечана ўвесці цэх па вытворчасці 5,5 мільёна квадратных метраў драўнінна-валянкістых пліт.

ГОМЕЛЬСКАЯ ВОБЛАСЦЬ

Значна пашырацца вытворчыя магутнасці Светлагорскага завода штучнага валанна і Гомельскага суперфасфатнага завода. Здабыча нафты на Рэчыцкім месцанараджэнні ў параўнанні з 1965 годам узрасце больш чым у 5 разоў. Прадугледжана пачаць будаўніцтва Светлагорскага цэлюлозна-кардоннага камбіната, двух цэхуў драўнінна-стружніковых пліт.

ВІЦЕБСКАЯ ВОБЛАСЦЬ

Намячаецца поўны разварот будаўнічых работ на Полацкім хімічным камбінаце. Будзе працягвацца будаўніцтва самай вялікай у Беларусі Лукомльскай ДРЭС. Прадугледжан увод у дзеянне новых энергамагутнасцей на Полацкай ЦЭЦ-2, завода масла і сухога малака ў Сяно.

МАГІЛЁўСКАЯ ВОБЛАСЦЬ

Буйнейшы ў свеце камбінат сінтэтычных валоннаў будзе будавацца ў Магілёве. Працягнуцца будаўніцтва цэха па выпуску драўнінна-валянкістых пліт у Бабруйску. У гэтым жа горадзе уступіць у строй новы малочны завод.

БРЭСЦКАЯ ВОБЛАСЦЬ

Прадугледжан увод у строй дзеючых новых энергетычных магутнасцей. Заводы па перапрацоўцы сельскагаспадарчай сыравіны будуць збудзены ў асуцэльнасці ў Бяроза і Кобрыне і г. д.

ГРОДЗЕНСКАЯ ВОБЛАСЦЬ

Новыя вытворчыя магутнасці з'явяцца на Гродзенскім азотнаўнавым заводзе. Пачнецца будаўніцтва Гродзенскай цеплавой электрастанцыі. Далейшае развіццё атрымае мясцовая прамысловасць.

— Вы просіце расказаць, хто і як кіруе нашымі горадамі. Ну, што ж, гэта можна. — Васіль Іванавіч Рубцоў, старшыня выканкома гарадскога Савета дэпутатаў працоўных, раптам усміхнуўся. — Скажыце, а чаму вас цікавіць імяна Слуцк? Гэта ж адзін з соцень беларускіх гарадоў і кіруецца ён таксама, як і ўсе іншыя.

— Чаму імяна Слуцк? Прычын для гэтага многа. Слуцк — старажытны горад. Вы ж, здаецца, збіраецеся святкаваць ў будучым годзе яго 850-годдзе, так? Са Слуцка і Слуцкіны многа землякоў п'ехалі да Кастрычніцкай рэвалюцыі за акіяны. Яны і цяпер пішуць пісьмы, просяць расказаць, як ідзе жыццё ў гэтых месцах. Да гэтага часу на Захадзе беларускія нацыяналісты пішуць аб Слуцкім паўстанні, якое нібыта адбылася тут у лістападзе 1920 года.

— Далосся ім гэта «паўстан-

не!» — усклікае Васіль Іванавіч. — Трэба ж ведаць гісторыю! Ужо ў сакавіку 1917 года ўлада ў Слуцку перайшла ў рукі Саветаў дэпутатаў працоўных, у рукі рабочых. У горадзе была моцная сацыял-дэмакратычная рабочая партыя. У Саветах большасць дэпутатаў былі бальшавікі.

Васіль Іванавіч Рубцоў добра ведае гісторыю Слуцка, чым больш з ім размаўляеш, тым больш пераконваешся, што гэты чалавек, улюбёны ў свой горад, можа расказаць аб ім гадзінамі, з надзвычайнай дакладнасцю ўспомніць, колькі метраў вуліц было заасфальтавана ў гэтым годзе, на колькі працэнтаў перавыканал план адно прадпрыемства і

чаму ідуць справы горш на другім...

— Дык як усё ж ажыццяўляецца кіраўніцтва горадамі? — вяртаемся зноў да першага пытання. І Васіль Іванавіч Рубцоў расказвае:

— Апошнія выбары ў мясцовай Саветах былі ў сакавіку мінулага года. Працоўныя Слуцка выбралі 90 дэпутатаў. Гэта шэрадавікі вытворчасці, настаўнікі, урачы, работнікі культуры, лепшыя і дастойнейшыя з грамадзян. Тэрмін паўнамоцтваў дэпутатаў два гады.

На першай арганізацыйнай сесіі выбіраецца старшыня, намеснік старшыні і сакратар гарадскога Савета, члены вы-

(Заканчэнне на 2-й стар.).

(Пачатак на 1-й стар.)

канкома, прызначыўшы загадчыка аддзелаў, камуністай гаендаркі, сацыяльнага забеспячэння, культуры, гандлю, міліцыі і г. д.

На першай сесіі было таксама створана дзевяць пастаянна дзейных грамадскіх камісій: будаўнічая, народнай асветы, гандлю, сацыяльнага забеспячэння, аховы здароўя і інш. Кожны дэпутат уваходзіць у якую-небудзь адну з гэтых камісій, якія складаюцца з 8—9 чалавек. Камісіі маюць вялікі актыў. Гэта рабочыя, урачы, настаўнікі, што сваімі ведамі і вопытам могуць аказаць дапамогу. Выканаўчы камітэт прадастаўляе ў горадзе

штодзённую ўладу. Два разы ў месяц дэпутаты збіраюцца на пасяджэнні выканкома, дзе вырашаюць тэрміновыя, штодзёныя ўзнікаючыя пытанні, раз у два месяцы праводзяцца сесіі, на якіх разглядаюцца кардынальныя пытанні, звязаныя з жыццём горада.

— А якая сувязь паміж дэпутатамі і выбаршчыкамі?

— З усімі сваімі патрэбамі, скаргамі, прапановамі любя жыхар нашага горада можа прыйсці да старшыні, яго намесніка, да дэпутата. Але, каб людзі менш чакалі ў прыёмнай, не трацілі марна часу, мы арганізуем прыём выбаршчыкаў непасрэдна на прадпрыемствах. Да дэпутата звяртаюцца па пытаннях уладкавання

на работу або ўладкавання дзіцяці ў сад ці яслі, аднаму патрэбна прывезці дровы, а другому адрамантаваць кватэру. Усё, што можа, дэпутат вырашае на месцы, аб найбольш складаных пытаннях дакладвае ў гарсавет, і мы вырашаем іх калектыўна. Ёсць у нас і такая традыцыя, ці нават парадак. Яшчэ на перадвыбарчых сходах выбаршчыкі сваім будучым дэпутатам даюць наказы, выказваюць пажаданні, якія абавязкова павінны быць улічаны і выкананы. Усе наказы мы абавязваем абмяркоўваць, прымаем рашэнні. Дэпутаты рэгулярна сустракаюцца з выбаршчыкамі і робяць справаздачу аб тым, што праведзена ў жыцці. Я і сам нядаўна выступаў на фабрыцы. Задавалі мне многа пытанняў: і аб тым, калі будзе закончана будаўніцтва новага дома, і

колькі будзе пасаджана вясной дрэў і кустоў.

Мы прынялі рашэнне к будучаму году павялічыць плошчу пад скверы і паркі ў двары, каб на кожнага жыхара прыходзілася па 12 квадратных метраў зялёных пасаджэнняў. Высаджваем многа фруктовых дрэў. Вы ж ведаеце, што Случчына заўсёды славілася фруктовымі садамі, і елаўтае случка бэра таксама не патрабуе рэкламы.

Гарадскі Савет кіруе горадам. Колькі клопатаў, колькі абавязкаў у яго членаў! Гэтыя людзі дбаюць аб тым, каб на вуліцах і ў дварах былі заўсёды чыстыя і парадак, каб адкрываліся новыя магазіны, а на іх паліцах было б поўна прамысловых тавараў і прадуктаў, каб былі своєчасова прыняты меры папярэджання захворванняў, каб усе дзеці вучыліся, а малыя хадзілі ў яслі.

У гды вайны ў Случку было разбурана 94 працэнты будынкаў. Тое, што за сямігадку пабудавана 100 тысяч квадратных метраў жыллой плошчы, — заслуга гарадскога Савета. У горадзе працуе 7 сярэдніх школ, 2 — рабочай

моладзі, адна завочная сярэдняя, дзіцячая спартыўная школа. У 1966 годзе будзе пабудавана яшчэ адна. Гэта таксама заслуга гарсавета.

Важнай падзеяй у жыцці горада за апошні час быў пуск Случкага цукровага заводу — аднаго з буйнейшых у рэспубліцы. У яго комплексе уваходзіць да 90 розных аб'ектаў. Разлічан ён на перапрацоўку 3 тысяч тон буракоў у суткі, а як і можна агрымаць да 400 тон цукру. Я прысутнічаў на яго адкрыцці, абсалютна мяне першым слухіць цукрам. Кажуць, традыцыя такая.

Дзень, калі мы размаўлялі з Ваасіем Іванавічам Рубцовым, быў звычайным рабочым днём у Случкім гарадскім Савете дэпутатаў працоўных. Пасля абеду праводзілася чарговае пасяджэнне выканкома. Парадак дзень: 1. Аб выкладанні кімлі ў школах горада; 2. Аб выкананні мерапрыемстваў па павышэнню бытавога абслугоўвання насельніцтва.

Звычайны дзень, звычайная справа, але за імі клопаты аб людзях, аб тым, каб ім добра і спакойна жылося.

Д. ЧАРКАСАВА.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

«САВЕТЫ—УЛАДА НАРОДА». Под таким заголовком на 1 и 2 стр. печатается интервью с председателем исполкома Слуцкого городского Совета депутатов трудящихся В. Рубцовым. Отвечая на вопрос нашего корреспондента: «Как осуществляется управление городом?», председатель рассказал, что городской Совет избирается раз в два года. На организационной сессии выбираются председатель, заместитель председателя, секретарь и члены исполнительного комитета, назначаются заведующие отделами. Исполком представляет ежедневную власть, а раз в два месяца проводятся сессии, которые рассматривают кардинальные вопросы, связанные с жизнью города. Между депутатами и избирателями существует постоянная действенная связь.

На 3 стр. «НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ»: В любом уголке Ошмян—новостройки. Строится маслозавод, уже сдан в эксплуатацию мощный холодильный, выросли корпуса сельского профессионально-технического училища и льнозавода, неподалеку от города началось строительство торфобрикетного завода. За последние 10 лет в республике появилась новая отрасль хозяйства. Белорусские зерносовхозы ежегодно продают тысячи шкур сербристи-черных лисиц, темно-коричневых и сапфировых норок, голубого псаца. Удельный вес республики в заготовке клеточной пушнины в системе промкооперации страны составил 90 процентов. Недалеко от городка Свислочь, возле самой Беловежской пушчи, есть небольшая деревня Яскулды. Здесь, как и в других белорусских деревнях, много однофамильцев. В Яскулдах живут Антоновичи. Когда-то на этих землях было имение пана Антоновича. Однажды пану пришла в голову «интересная» мысль—дать своему дворовому Матвею Антоновичу новую фамилию по кличке собаки—Лыска. Только при Советской власти вернули Антоновичи свою настоящую фамилию.

Коммунист в деревне—это человек, который служит для людей примером в труде и личной жизни. Таким человеком является Лукерья Даниловна Чайкова, колхозница сельхозартели имени XXII съезда КПСС. Нелегкая судьба выпала на ее долю. Муж не вернулся с войны, осталась вдовой с тремя детьми на руках. Своим трудом заслужила Лукерья Даниловна уважение и признание односельчан. О заслуженной колхознице из деревни Еремичи на Гомельщине рассказывается в очерке «ДАНІЛАУНА» (4 стр.).

Труженикам Борисовского стеклозавода, талантливым и мужественным, посвящена статья «ПРОМНІ У КРЫШТАЛІ» (4—5 стр.). Изделия из стекла и хрусталя с маркой завода имени Дзержинского экспонируются на международных выставках, получают отличные оценки на всесоюзных смотрах. Борисовское стекло пользуется спросом не только в нашей стране, но и за рубежом. Недавно завод отправил большую партию своей продукции в Англию.

«СПОВЕДЗЬ ЦЕМРАШАЛА» (5 стр.)—фельетон-рецензия на «жизнеописание» Родослава Островского, изданное в Западной Германии. Эта желтая книжица вряд ли достойна внимания читателя. Но ее герой и автор так ярко живописует свою провокаторскую карьеру в денкинской охранные, кайзеровской разведке, польской дефензиве, гитлеровском гестапо и СД, что она превращается в пасквиль на одного из руководителей «политической» эмиграции.

Издательство «Народная асвета» выпустило альбом-выставку «Жизнь и творчество Янки Купалы». В альбоме собран богатый материал, рассказывающий о жизни и творчестве белорусского народного поэта, произведения которого широко известны в нашей стране и за ее пределами, отражена общественная и научная деятельность Янки Купалы («СЦЕЖКАМИ ПАЭТА», 6 стр.).

Минувший год был годом напряженной творческой работы для белорусских кинематографистов. Накануне Нового года на киностудии «Белорусьфильм» состоялся просмотр нового фильма «Альпийская баллада». Экранизацию известной повести Василия Быкова осуществил режиссер Б. Степанов. В 1965 году вышла на экраны кинокартина режиссера Р. Викторов «Любимая». Скоро зрители увидят цветной фильм «Город мастеров» (режиссер А. Бычков). Четыре картины—«Иду искать», «Чужое имя», «Я родом из детства», «Сколько лет, сколько зим» находятся в производстве («БЕЛАРУСЬ-ФИЛЬМ—ВЫНІКІ ГОДА, ПЕРСПЕКТЫВЫ», 6 стр.).

ПАДЗЕІ • ЛЮДЗІ • ФАКТЫ

МАСКВА

У Савецкім Саюзе зроблены чарговыя запускі штучных спадарожнікаў Зямлі «Космас-102» і «Космас-103». На борце спадарожнікаў устаноўлена навуковая апаратура, прызначаная для працягу даследаванняў касмічнай прасторы ў адпаведнасці з праграмай, аб'яўленай ТАСС 16 сакавіка 1962 года.

БРЭСТ

Дзяржаўная камісія прыняла ў пастаянную эксплуатацыю ад Ганцавіцкага будаўніча-мантажнага ўпраўлення меліярацыйны аб'ект «Глінішча». Саўгас «Чырвоны сцяг» Баранавіцкага раёна атрымаў 416 гектараў зямель, асушаных закрытым дрэнажом.

Гэта 22-і аб'ект, які за год здалі ў эксплуатацыю меліяратары Брэсцкага абласнога трэста. Калгасы і саўгасы атрымалі 39 200 гектараў асушаных зямель — на 2 200 гектараў больш, чым прадугледжана было планам.

КОБРЫН

Калектыў аўтарамонтажнага заводу пачаў выпускаць аўтафургоны, якія манцююцца на аднавосевым прычэпе. Грузападымальнасць фургона — тры тоны, хуткасць — 30 кіламетраў у гадзіну. Прызначан ён га-

лоўным чынам для абслугоўвання бытавых патрэб буравых рабочых і майстроў у вытворчых умовах. Можа быць выкарыстаны таксама на паляных станах калгасаў і саўгасаў.

Цяпер трэст «Прамбурвод» атрымае 25 фургонаў. У 1966 годзе завод павялічыць іх вытворчасць.

МАГІЛЁУ

Вялікай папулярнасцю ў магілёўчан карыстаецца абласны драматычны тэатр. Яго калектыў не менш дзвюхсот разоў у год выступае на сцэнах раённых і сельскіх дамоў культуры, дае 100—120 спектакляў для юных глядачоў. Грамадскасць горада адзначыла яго 30-гадовы юбілей. У адрас юбіляра паступіла шмат прывітанняў.

МАЛАДЗЕЧНА

Пачата будаўніцтва другой чаргі электрыфікаванай чыгуначнай лініі ад Аляхновіч да Маладзечна. На станцыях Уша і Маладзечна ўзводзяцца тэхнічныя будынкі. Цяпер устанавліваюцца першыя сотні апор кантактнай лініі. К канцу 1966 года другая чарга першай Беларускай электрычкі ўступіць у строй і пачнецца скразны рух электрапаяздоў ад Мінска да Маладзечна. Пасажыры будучы знахо-

дзіцца ў дарозе на гадзіну менш, чым цяпер.

ЛАГОЙСК

Чатыры дні тут праходзіла свята мастацтваў, прысвечанае 50-годдзю Савецкай дзяржавы. Перад працоўнымі гарадскога пасёлка і раёна выступалі артысты Мінскай абласной народнай філармоніі, студэнты Белдзяржкансерваторыі і тэатральна-мастацкага інстытута, аркестр народных інструментаў БДУ імя Ул. І. Леніна, эстрадны аркестр Палаца культуры Белсаўпрофа, народны хор трэста № 5 горада Мінска.

Дом шлюбу — па вуліцы Камуністычнай у Мінску. Прыгожы сучасны інтэр'ер, урачыста аформленая цырымонія рэгістрацыі шлюбу — усё зроблена так, каб надоўга захаваць у памяці маладожанаму прыемныя ўспаміны аб адным з самых шчаслівых дзён у іх жыцці.

Фота Ул. Лупейкі.

Вялікім попытам у нашай краіне карыстаецца прадукцыя Мінскага радыёзавода. Прадпрыемства выпускае радыёлы першага і трэцяга класаў, камбінаваныя тэлевізійныя прыёмнікі «Беларусь-110».

Фота І. Змітровіча.

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

Гэтую дзяўчыну завуць Надзеждай, прозвішча яе — Яфімчык. Яна працуе прадаўшчыцай музычнага аддзела магазіна «Культвары» горада Баранавічы. Год назад Надзежда скончыла Брэсцкую гандлёвую школу.

Фота В. Хвайніцкага.

НОВАБУДОЎЛІ

АШМЯН

Ашмяны — горад старажытнасці. Але цяпер для яго надыйшла пара абнаўлення. Расшыраюцца і выпраменьваюцца яго вуліцы, на месцы драўляных дамоў вырастаюць каменныя. Майстэрні пераўтвараюцца ў буйныя высокамеханізаваныя прадпрыемствы.

У любым кутку горада вы сустрэнеце новабудоўлю. На паўночна-заходняй ускраіне ўзводзіцца вялікі нафтаперапрацоўчы завод, побач ужо здадзены ў эксплуатацыю магутны халадзільнік, на паўночнай ускраіне размясціліся карпусы сельскага прафесійнальна-тэхнічнага вучылішча, на паўднёвым захадзе — ільняназавод, у цэнтры — камбінат бытавога абслугоўвання, дзесяткі новых жылых дамоў.

За вёскай Кальчуні на дзесяткі кіламетраў раскінуліся велізарныя масівы неасвоеных тарфянікаў. Цяпер яны будуць распрацоўвацца. Паблізу гора-

да разгортваецца будаўніцтва торфапрыкавага завода. Праз два гады ён уступіць у строй і будзе штогод выпускаць 160 тысяч тон фрэзернага торфу і торфапрыкавага.

В. КАЛІНАГОРСКІ.

ПРАЗ СТО ГОД...

У Беларусі нярэдка можна сустрэць цэлыя вёскі аднафамільцаў. Многія з іх — блізкія і далёкія сваякі. Праўда, з гадамі сваяцкія ніткі так перапляліся, што часам немагчыма прасачыць радаслаўную людзей. Але, як правіла, усе вёскі аднафамільцаў маюць свае асаблівую гісторыю.

Непадалёку ад гарадка Свіслач, ля самай Беларускай пушчы, стаіць невялікая вёска Яскулды. Амаль праз кожны дом жывуць тут Антановічы. Але справа не ў гэтым. Цікава тое, што ўсе Антановічы толькі пры Савецкай уладзе вярнулі сабе сапраўдныя прозвішчы.

...Гэта гісторыя бярэ свой пачатак яшчэ з даўніх часоў. У маёнтку Кляпачыкі, які некалі

стаяў на тутэйшай зямлі, жыў пан Антановіч. А сярод дваровых быў яго аднафамілец — Антановіч Мацвей. І вось аднойчы да пана прыехалі госці і, даведаўшыся аб гэтым, сталі жартаваць над ім. І тады ў пана з'явілася «лікавая» думка: даць Мацвею новае прозвішча, на мянушку дваровай сабакі — Лыска. Сыны Ілья і Сямён таксама ўнаследвалі ад бацькі «новае» прозвішча. Не раз яны спрабавалі дабіцца справядлівасці, але ніхто не хацеў звяртаць на гэта ніякай увагі. Справядлівасць перамагла толькі праз сто год, калі ў 1939 годзе заходнія вобласці Беларусі былі ўз'яднаны з Савецкай Беларуссю. Толькі тады збылася мара ўнукаў і праўнікаў Мацвея.

Усе Антановічы ведаюць гэту гісторыю і з гонарам носяць сваё сапраўднае прозвішча. Адзін з іх, Іван Сямёнавіч, у 1940 годзе стаў першым народным дэпутатам у Яскулдах, быў абран членам Грыневіцкага сельскага Савета, потым узначаліў мясцовы калгас і ўступіў у партыю. У час Вялікай Айчыннай вайны тры Антановічы былі партызанамі, а двое загінулі ў баях пад Масквой.

Людзьмі розных прафесій сталі цяпер многія Антановічы. Адны працуюць у калгасе, другія сталі настаўнікамі, інжынерамі, а моладзь вучыцца, марыць аб вялікім, цікавым жыцці. Яе мара, несумненна, здзейсніцца.

А. ВАЙКУЛЬ.

ПУШЫСТАЕ ЗОЛАТА

БЕЛАРУСІ

Далёка за межамі нашай рэспублікі ідзе слава аб беларускай пушчы. Прыгожая, высокай якасці фура серабрыста-чорных лісці, цёмна-карычневых і сапфіравых парак, блакітнага явца, якая ідзе на папярні манто, шапак, каўняроў, ахвотна купляецца прадстаўніцтвамі гандлёвых фірм многіх краін свету. І з кожным годам беларуская пушчына карыстаецца ўсё большым попытам як на ўнутраным, так і на сусветным рынку. У гэтым годзе будзе прададзена 65 тысяч шкурак больш чым на тры з палавінай мільёна рублёў.

Гісторыя ўзнікнення і развіцця гэтай галіны гаспадаркі ў рэспубліцы невялікая. Ёй няма і дзесяці год. Але зараз Маладзечанская, Калінавіцкая, Пінская, Бабруйская і іншыя гаспадаркі Беларусі вырошчваюць і прадаюць штогод тысячы шкурак звяркоў. Уздельная вага рэспублікі ў нарыхтоўцы клетачнай пушчы ў сістэме прамааперацыйнай краіны складала 90 працэнтаў.

Л. ВОЛЬСКАЯ.

Нас віншуюць

Дарагія таварышы!

Віншую вас з Новым, 1966 годам і шчыра жадаю творчых поспехаў у вашай працы, добрага здароўя і вялікага шчасця ў жыцці. Хай год 1966 будзе прыхільны да ўсіх нас і падарыць нам мір і шчасце. Паціскаю вашы рукі.

Канстанцыя БУЙЛА.

Сардэчна паважаныя таварышы!

Пасылаючы сваё шчырае навагодняе прывітанне, ад душы жадаю вам усім добрага здароўя і найвялікшых поспехаў у жыцці і працы.

Адначасова выказваю сваю падзяку за вашы добрыя пажаланні. Магу пахваліцца крыху: перад Новым годам скончыў свой новы навукова-прыгодніцкі твор «Жоўтая акацыя», пра які раскажыце на старонках вашай газеты.

Магчыма, які-небудзь раздзел спадабаецца вам для надрукавання (усяго сорок восем раздзелаў). Яшчэ раз — сардэчна вітаю вас усіх.

Уладзімір ДУБОУКА.

РУССКАЯ ЗИМА

В нашей стране уже стало доброй традицией ежегодное проведение больших праздников художественного творчества — фестивалей искусств. Они дают редкую возможность нашим соотечественникам, а также зарубежным гостям и туристам ознакомиться с достижениями советского искусства, с выдающимися произведениями, с творчеством крупнейших, признанных мастеров и талантливой артистической молодежи. Каждый театр, каждый исполнитель стремится к тому, чтобы порадовать своим искусством зрителей и слушателей, доставить им как можно больше эстетического наслаждения.

Двадцать пятого декабря 1965 года открылся четвертый по счету фестиваль искусств — «Русская зима». Он посвящен главным образом музыке, песням и танцам народов Советского Союза. Фестивальная программа предусматривает также выступления лучших художественных коллективов, музыкантов, вокалистов, артистов эстрады и цирка.

Советское искусство многонационально. С песнями и танцами народов нашей страны гости фестиваля знакомят талантливые ансамбли, мастерство которых завоевало широкую популярность. Вот лишь некоторые коллективы, принимающие участие в фестивале: Академический ансамбль народного танца СССР под руководством Игоря Моисеева, Краснознаменный имени А. Александрова ансамбль песни и пляски Советской Армии под руководством Бориса Александрова, Хореографический ансамбль «Березка», Академический русский хор под руководством Александра Свешникова и Русский народный хор имени Пятницкого, Ансамбль народного танца Украины, Ансамбль народного танца Узбекистана «Бахор», Хоровая капелла Армении и Уральский народный хор. Гости фестиваля знакомятся также с новыми работами Большого театра СССР и Музыкального театра имени Станиславского и Немировича-Данченко.

Выбор спектаклей и концертов нынче исключительно широк, так как фестиваль в Москве проходит в самый разгар театрального и филармонического сезонов.

На фестивале искусств «Русская зима» зрители увидят не только отдельных звезд, а целое созвездие талантов в различных видах и жанрах искусства.

Симфоническими оркестрами, например, дирижируют Евгений Светланов и Кирилл Кондрашин. Зрители знакомятся также с исполнительским мастерством таких всемирно признанных музыкантов, как Святослав Рихтер и Леонид Коган. В спектаклях Большого театра и театра имени Станиславского и Немировича-Данченко принимают участие выдающиеся представители музыкального искусства и талантливая молодежь. В балетных спектаклях выступают Майя Плисецкая, Раиса Стручкова, Нина Тимофеева, Марина Кондратьева и другие.

Зрители фестиваля искусств «Русская зима» приглашаются не только в театры и концертные залы. Перед ними широко открыты двери музеев Московского Кремля, Третьяковской галереи, Музея изобразительных искусств им. Пушкина и ряда выставок: художников Советской Прибалтики, Сергея Герасимова, Международной выставки детского рисунка.

Гости фестиваля смогут побывать на Выставке достижений народного хозяйства СССР. В ее многочисленных павильонах демонстрируются успехи нашей страны в развитии экономики, науки и культуры. Туристы получают большое удовольствие, прокатившись с ветерком на русской тройке или на нартах — длинных, узких санях, запряженных оленями.

Фестиваль искусств «Русская зима» вызвал большой интерес не только в нашей стране, но и за рубежом. На него прибыло несколько тысяч гостей из Франции, Англии, США, Австрии, Германской Демократической Республики, Венгрии, Чехословакии, Польши, Финляндии, Голландии и других стран.

Комментарий АПН

РАЗВИТИЕ животноводства в масштабе страны — процесс длительный и сложный. Он требует куда больше материальных и трудовых усилий, чем другие отрасли сельского хозяйства. И притом в течение всего года.

Именно поэтому нельзя пройти мимо такого отрядного факта, как успехи советских животноводов в 1965 году. Об этом красноречиво говорит такая цифра: за период с января по ноябрь 1965 года надой молока от одной коровы в среднем по стране возрос на 302 килограмма.

Не так давно газета «Нью-Йорк геральд трибун» в обзоре за неделю сооб-

ЗА ОДИН ГОД

щила, что Советский Союз, по оценкам министерства земледелия США, в этом году впервые превзошел Соединенные Штаты по производству молока. Это сообщение отражает действительное положение дел в советском сельском хозяйстве. В СССР ныне произведено свыше 60 миллионов тонн молока. Это позволило резко увеличить его товарный выход, благоприятно сказавшись на снабжении молочными продуктами населения Советского Союза. Годовой план продажи го-

сударству колхозами и совхозами мяса, молока, яиц выполнен досрочно. К концу ноября 1965 года государственные заготовительные органы закупили в колхозах и совхозах 8,5 миллиона тонн скота и птицы. Это на миллион тонн больше, чем в 1964 году. Молока закуплено 36,2 миллиона тонн, что на 7,2 миллиона тонн больше, чем в 1964 году. И, наконец, яиц закуплено почти 10 миллиардов штук, или на 2 с лишним миллиарда больше, чем в 1964 году.

Ни холодная весна, ни на редкость сухое во многих районах страны лето не приостановили осуществления важных мероприятий по укреплению кормовой базы животноводства. Ныне колхозами и совхозами заготовлено значительно больше кормов, чем в прошлом году. Совершенствуются способы и приемы откорма скота. Этому способствует механизация различных процессов производства на животноводческих фермах.

Государственные мясоза-

готовительные организации с удовлетворением отмечают, что повысились весовые кондиции и упитанность скота. Тем самым городское население и пищевая индустрия получают продукты более высокого качества. Достижения советских животноводов подтверждают, насколько эффективными явились экономические меры, разработанные партией и правительством для быстрого подъема всех отраслей сельского хозяйства. Опыт работы животноводов говорит вместе с тем и об огромных резервах, которыми располагает социалистическая система ведения сельского хозяйства.

Я. УШЕРЕНКО.

ПА ШЫРОКАЙ высковай вуліцы ідзе жанчына. Крок яе нетаропкі, павольны. Людзі, што трапляюцца ёй насустрач, вітаюцца:

— Добры дзень, Лукер'я Данілаўна.

Сёй-той пры сустрэчы здымае перад жанчынаю шапку і падае руку. Не прамінуць выпадку, каб прывітацца, і гаваркія дзеці, што гуртам спяшаюцца ў школу.

— Цётка Лукер'я, добры дзень,— яшчэ здалёку гратчае яны.

Хто ж гэтыя жанчыны, чаму яна на вёсцы карыстаецца такой павагай? Яна—радавая калгасніца, а на сцяне яе дома прымацавана чырвоная таблічка са словамі: «Тут жыве заслужаная калгасніца сельгасарцелі імя XXII з'езду КПСС Лукер'я Данілаўна Чайкова».

...Ад ускраіны вёскі бяжыць вузкая сцежка. Яе звіліны ніколі не знікаюць з зямлі. Улетку і зімку, дажджлівымі ранкамі і зорнымі вечарамі тут ходзяць людзі. Яны ідуць даць кароў, даглядаць свіней і цялят. У вёсцы яе так і называюць—сцежка жывёлаводаў. Дзесяткі год гэтую сцежку мерае і Лукер'я Данілаўна. Яна ходзіць на свінагадоўчую ферму да свайго ненасытнага «войска». Ідучы на працу, жанчына часта прыгадвае тыя часы, калі навокал былі аковы і, каб пераадолець іх, сцежка мела тады некалькі масткоў. У памяці паўстае военнае ліхаласце, прыгадваюцца гады станаўлення калгаснай гаспадаркі пасля выгнання гітлераўскіх акупантаў. А быў той час горкім, як палыні, і цяжкім бы камень-валун, які не кожны ўзняў.

Калі ў Яроміна з Усходу прыйшлі савецкія салдаты, вугал Лукер'інага дома быў разбіты бомбай, а сыны Валодзя і Віця, дачка Люба не адзіны раз на дзень гаварылі адны і тыя ж словы: «Мама, я хачу есці». У тыя дні Лукер'я часта выходзіла на шашу і, углядаючыся ў твары салдат, пыталася:

— Можна хто бачыў майго Васіля?

Армія ўсё далей і далей ухадзіла ад Яроміна, а Васіля так і не было.

Адгримелі матары ваенных машын, сціхлі на зямлі стрэлы. Салдаты пачалі прыходзіць дамоў, але Васіль не вярнуўся.

Хто арэ зямлю і сее на ёй хлеб, ведае ўсю асалоду і задавальненне, якое атрымлівае чалавек у полі. Нібы ганючымі сродкам было поле і для Лукер'і. Праца сущышала і супакойвала, адводзіла ўбок думкі, што няма больш блізкага чалавека, а дзеці засталіся без бацькі.

Ішла гады. Людзі засталіся Лукер'і аднавіць сялібу, станавіліся на ногі дзеці. І вось аднойчы

на пасяджэнні праўлення арцелі зайшла гаворка аб далейшым развіцці грамадскай жывёлагадоўлі. Праўленцы выказваліся за тое, каб паслаць на фермы лепшых калгаснікаў. У ліку лепшых была і Лукер'я Чайкова.

Сёння калгас імя XXII з'езду КПСС—адна з перадавых гаспадарак на Гомельшчыне. За арцеллю замацавана каля 4000 гектараў зямлі, у тым ліку 1895 ворнай. 267 гектараў займаюць сады і агароды. Астатняя плошча пад сенакосамі і пашай. Калгасная зямля стала прыбыльнай. У мінулым годзе кожны гектар збожжавых даў больш 24 цэнтнераў. Яшчэ лепшыя ўраджай азімых культур—па 26 цэнтнераў. Адзін гектар ворнай зямлі прыносіць цяпер гаспадарцы 500 рублёў прыбытку, тады як у 1959 годзе ён складаў не многім больш 100 рублёў.

Могучы пахваліцца яромінскія калгаснікі і сваёй жывёлагадоўляй. На іх фермах цяпер 1750 галоў буйной рагатай жывёлы, у тым ліку 625 кароў. На сто гектараў сельгасугоддзяў гаспадарка атрымала за мінулы год на 4300 кілаграмаў малака ад кожнай каровы. Вялікі прыбытак даваў свінагадоўля і прададзена дзяржаве ялавчына. Новы год гаспадарка сустрэла з грашовым даходам больш чым мільён рублёў.

Такія вынікі дасягнуты перш за ўсё старанцю людзей і прымяненнем машыннай тэхнікі. У калгасе ёсць 24 аўтамабілі, 5 збожжавых камбайнаў, 27 трактараў, на фермах устаноўлены дзесяткі электрычных матораў, якія аблягчаюць людскую працу.

Гаспадарка калгаса вядзецца на трывалай навуковай аснове. Для гэтага створан навукова-тэхнічны савет, які ўзначальвае старшыня сельгасарцелі Мікалай Хаванскі.

У Яроміна часта прыязджаюць за вопытам хлебаборы з суседніх калгасаў, бываюць і замежныя госці. Аднойчы прыехала сюды дэлегацыя з Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. У час экскурсіі па калгасу наведалі немцы і жывёлагадоўчую ферму. Яны цікавіліся надоямі малака, адкормам свіней. На многія пытанні гасцей давала адказ і Лукер'я. І вось калі былі абгавораны ўсе эканамічныя пытанні, адна з нямецкіх жанчын спытала:

— Хто ваш муж?

— Мужа ў мяне няма. Ён загінуў у тысяча дзевяцьсот сорок другім годзе пад Сталінградам.

— Пад Сталінградам?—пералытала гасця.

— Так, пад Сталінградам.

— Гэты горад зрабіў удавою і мяне,—сказала нямецкая жанчына.—Мой Рудольф таксама не вярнуўся адтуль.

Далейшая размова двух удоў працягвалася ў прысутнасці многіх. У ёй удзельнічалі яромінскія калгаснікі і нямецкія госці. Сыйшліся на адным: трэба рабіць усё дзеля таго, каб людзі больш не забівалі адзін другога, а жылі ў міры і ездзілі адзін да аднаго як сябры.

Працоўныя будні Лукер'і Данілаўны запоўнены бясконцымі клопатамі. Прычым клопаціцца яна не аб хлебе, не аб капейцы і палцы дроў. Усё гэта ў доме ёсць. Калгасныя заробкі добрыя. Ды і дзеці пры справе. Уладзімір працуе разам з маткаю ў арцелі, Люба—у мясцовай краме, Віктар пайшоў на прадпрыемства. Усе яны маюць свае сем'і. Клопаціцца Лукер'я Данілаўна аб калгасных справах. Зараз яна адкормлівае 80 галоў свіней, а каб усё гэтае палогоўе добра расло і прыбывала ў вазе, даводзіцца многа працаваць.

Лукер'я Данілаўна—камуніст. А гэтае званне да многага абавязвае, многага патрабуе. Камуніст на вёсцы—гэта чалавек, які служыць для людзей прыкладам у працы і асабістым жыцці, з'яўляецца іх сябрам і дарадчыкам. І калі той ці іншы чалавек пахіснецца, пачне адыходзіць ад агульнакалгасных інтарэсаў, яму на дапамогу заўсёды прыйдзе камуніст.

Быць чалавекам, з якога бяруць прыклад іншыя, справа нялёгкая. Але на тое і даецца чалавеку званне камуніста, на тое ён і ўступае ў партыю, каб, пераадолюючы цяжкасці, прыносіць людзям як мага больш карысці. І прыёмна бывае чалавеку тады, калі яго праца, яго клопаты аб грамадскіх інтарэсах зразумюць і ацэняць іншыя. Тое, што Лукер'і Данілаўне прысвоена званне заслужанай калгасніцы, гаворыць аб многім. Каб заслужыць гэтае званне, трэба шчыра і добрасумленна працаваць на карысць грамадству.

Л. СКІБЕНКА.

Гомельскі раён.

Фота аўтара.

Адказваем

на пытанні

землякоў

СУПЯРЭЧАННЯ НЯМА

17 верасня 1955 г. Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР выдаў Указ «Аб амністыі савецкіх грамадзян, якія супрацьпачыліся з акупантамі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны 1941—1945 гг.». Па гэтым Указу савецкія грамадзяне, якія супрацьпачыліся ў гады вайны з акупантамі, не могуць быць прыцягнуты да крымінальнай адказнасці ні адным следчым або судовым органам СССР, пачынаючы з 17 верасня 1955 г. Аднак гэта не датычыцца карнікаў, асуджаных за забойствы і катаванні савецкіх грамадзян. Яны не падлягаюць вызваленню ад крымінальнай адказнасці.

Пасля выдання гэтага Указа судамі былі спынены ўсе справы аб злачынствах, зробленых грамадзянін у час вайны за выключэннем спраў тых асоб, якія асабіста ўдзельнічалі ў забойствах і катаваннях савецкіх грамадзян.

Вызвалены ад адказнасці былі таксама савецкія грамадзяне, якія ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны ў палон ворагу або служылі ў нямецкай арміі, паліцыі і спецыяльных нямецкіх фарміраваннях, а пазней апынуліся за мяжой.

Акрамя таго, вызвалены ад адказнасці і тыя грамадзяне, якія цяпер знаходзяцца за граніцай, а ў час вайны займалі кіруючыя пасады ў створаных акупантамі арганізацыях паліцыі, жандармерыі і прапаганды. Вызвалены ад адказнасці і тыя людзі, якія былі ўцягнуты ў антысавецкія арганізацыі ў пасляваенны перыяд, але потым загінулі сваю віну на трыяцінай дзейнасцю на карысць Радзіме або з'явіліся з павіннай.

Што датычыцца грамадзян, якія ў перыяд вайны зрабілі найцяжэйшыя злачынствы супраць

Некаторыя нашы суайчыннікі просяць растлумачыць сутнасць Указа ад 4 сакавіка 1965 года «Аб пакаранні асоб, вінаватых у злачынствах супраць міру і чалавечнасці і ваенных злачынствах, незалежна ад часу здзяйснення злачынстваў». Яны пытаюць, ці не анулюе ён Указ ад 17 верасня 1955 года «Аб амністыі савецкіх грамадзян, якія супрацьпачыліся з акупантамі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны 1941—45 гадоў».

На гэта пытанне далі адказ адвакаты Цэнтральнай юрыдычнай кансультацыі г. Мінска.

раць Савецкай дзяржавы і знаходзяцца за мяжой, дык адпаведныя органы ўраду з павіннай павіннасцю ўлічваюць як змякчаючую віну акалічнасць.

4 сакавіка 1965 г. Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР выдаў новы Указ «Аб пакаранні асоб, вінаватых у злачынствах супраць міру і чалавечнасці і ваенных злачынствах, незалежна ад часу, калі гэтыя злачынствы былі зробленыя».

У гэтым Указе гаворыцца: «Напярэдняе злачынства, вінаватых ў найцяжэйшых злачынствах супраць міру і чалавечнасці і ваенных злачынствах, незалежна ад часу, праішоўшага пасля зробленага злачынства».

3 верасня 1965 г. Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР прыняў пастанову, у якой было растлумачана, што Указ ад 4 сакавіка 1965 г. распаўсюджваецца і на тых савецкіх грамадзян, якія ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны ў 1941—1945 гг. праводзілі актыўную карную дзейнасць, прымалі ўдзел у забойствах і катаваннях савецкіх грамадзян. Ніякага супярэчання з папярэднім Указам тут няма.

Згодна з гэтымі Указамі да крымінальнай адказнасці могуць быць прыцягнуты напярэдняе злачынства, якія вінаваты ў найцяжэйшых злачынствах супраць міру і чалавечнасці і ваенных злачынствах, а таксама грамадзяне СССР, якія ў перыяд вайны прымалі ўдзел у забойствах, катаваннях і карных экзецыях супраць савецкіх людзей. Усе астатнія савецкія грамадзяне, якія былі звязаны ў той ці іншай ступені з акупантамі, да крымінальнай адказнасці не прыцягваюцца, і пачынаючы з 17 верасня 1955 г. у новай практыцы такіх спраў не было.

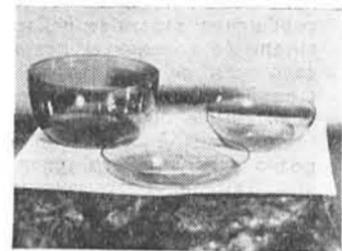
ПРОМНІ Ў КРЫШТАЛІ

Чалавеку, які іржага доўгага расстання прыехаў пабачыць зямлю свайго юнацтва, заўсёды кочацца ўзвесці з сабой рэчы, якія ўтодзілі нагадваць яму аб іначасных днях на Радзіме. Землякі-турысты ніколі не абмяняюць магазіны «Паўлінка», дзе прадаюцца вырабленыя з дрэва пацёркі і статуэткі, керамічныя вазы і глянцаныя, або магізныя «Крышталь», дзе на чорных бліскучых стэлажах ззяе тонкімі гранямі беларускае шкло.

Хто ўстрымаецца, каб не купіць набор—графін і дзве шклянкі, упрыгожаныя карагодным танканогім беласнежным буслоў, птушак іначася з беларускіх народных паданняў, ці куфаль для піва з фігуркамі зуброў на зялёным полі. Попельніца-сувенір «Мінск», вазы і бакалы з відамі беларускай сталіцы, блакітнай, чорнай, залацістай чаркі, пібы кветкі на высокіх сцяблаках,—усе гэтыя і іншыя вырабы Барысаўскага шклозавода імя Дзяржынскага змогуць набыць нашы суайчыннікі на Радзіме.

Беларусь славіцца багатымі запасамі чыстых кварцавых пяскоў, прамытых водамі леднікоў і старажытных рэк. На базе гэтай каштоўнай сярвіны ў канцы XIX стагоддзя было пабудавана некалькі шклозаводаў, у тым ліку і Барысаўскі. Таму майстэрства мясцовых шклодуваў мае багатыя традыцыі, якія перадаюцца моладзі ад старых рабочых.

Цікавая гэта справа—вырабляць мастацкае шкло. Перад пачынам чалавека, які ўпершыню пераступае парог завода, паўстае фантастычнае відо-

А. Абрамава. Набор для са-
лата.

А. Абрамава. Чаркі з розна-
каляровага шкла.

САДЫ ЛЯ ДАРОГ

Праехаць па аўтамагістралі Мінск—Вільнюс—адно задавальненне. Добрая не толькі сама дарога—роўная, асфальтаваная. Радуе вока яе дэкаратыўнае афармленне. Па абодвух баках суцэльнай цёмна-зялёнай стужкай цягнуцца снегаабаронная паласа. А по-

бач на зоне адводу бягуць усеяныя пладамі фруктовыя дрэвы—яблыні, слівы, вішні.

Толькі на ўчастку дарожнага майстра Пятра Чумачэнкі высаджана звыш трох тысяч пладоўных дрэў. Усяго за апошнія гады ўздоўж дарог пасаджаны дзесяткі тысяч фруктовых дрэў.

СПОВЕДЗЬ ЦЕМРАШАЛА

Скарбніца бербурнацкай бязглуздыцы папоўнілася новым творам. Маём на ўвазе кнігу пад расцягнутай назвай: «Радаслаў Астроўскі — прэзідэнт Беларускай цэнтральнай рады, ягонае жыццё, праца і змаганне». На жоўтай вокладцы значыцца: «Апрацаваў Юрый Жывіца». Але аўтарам кніжкі, якая выдана ў Заходняй Германіі, з'яўляецца сам герой яе, той жа Радаслаў Астроўскі. І гэта надае твору дакументальную вартасць, бо, прачытаўшы яго, можна было б падумаць, што гэта злосны пасквіль на аднаго з кіраўнікоў «палітычнай» эміграцыі.

Каб чытач меў поўнае ўяўленне аб творы і, галоўнае, яго героі, лепш за ўсё было б прадаваць самы твор, і тады не трэба было б ніякіх каментарыяў. Сам аўтар сябе надта ярка размаляваў. Зрэшты, каб пазнаць смак сівахі, не абавязкова выжлукціць цэлую бочку. Возьмем з кнігі толькі некаторыя характэрныя прыклады.

З вялікім задавальненнем Астроўскі ўспамінае ў пачатку кнігі, як ён, сыноч слускага памешчыка, у 1911 годзе ў час разгалу рэакцыі ў Пецярбургскім універсітэце прыгатаўляў «смярдзючыя матэрыялы», выносіў іх з хімічнай лабараторыі і падкідаў «у тры месяцы, да студэнты абыхава адносіліся да забастоўкі». Пры дапамозе смуроду гэты «рэвалюцыянер» спадзяваўся выклікаць абурэнне студэнцкай супраць універсітэцкіх парадкаў. І ён дабіўся свайго: ва універсітэт прыбыла паліцыя...

Так пачынаў авалодваць кваліфікацыяй правакатара Радаслаў Астроўскі. Потым ён будзе доўгія гады смуродзіць па загаду дзянікінскай ахранкі, кайзераўскай разведкі, польскай дыфензівы, гітлераўскага гестапа і СД. Сваю правакатарскую дзейнасць ён называе «нацыянальнай», а сябе «змагаром».

Змагар гэты, вядома, «самастойны»,

і дарма, што ён ліжа боты то аднаму, то другому пану. Ён ідзе на такую ахвяру не дзеля выгады, а дзеля «інтарэсаў» народа. І ўсё ж лакею так і карціць пахваліцца ў сваіх мемуарах, што акупанты «высока цанілі яго арганізацыйныя (чытай правакатарскія) здольнасці», так і свярбіць запэўніць сваіх новых гаспадароў — мы верныя лакеі. У гітлераўцаў «былі вернымі саюзнікамі да апошняга дня — не ўзнялі свайго аружжа супраць немцаў» і вам служым верна.

Смуродам нацызму і паклёпам патыхае ад кожнага радка гэтай кнігі.

«Увесь беларускі народ, — піша Астроўскі, выдаючы сваё жаданне за жаданне народа, — чакаў вайны. І гэты доўгачаканы дзень надыйшоў». І па жаданню народа, аказваецца, гітлераўцы высунулі Астроўскага на пасаду прэзідэнта. «Гэта прапаноўва выйшла, — піша ён, — не ад генеральнага камісара, а ад беларусаў, аднак урадава праходзіла праз рукі фон Готберга. Бо ён жа даў на гэта згоду».

Тут цяжка ўстрымацца ад каментарыяў. Можна падумаць, што гэта было так: з плакатамі і транспарантамі прыйшлі жыхары Мінска і іншых гарадоў да рэзідэнцыі камісара акупацыйнай улады фон Готберга і рашуча прагавалі:

— Або хай будзе Радусь Астроўскі нашым прэзідэнтам, або, фон Готберг, пакіньце Мінск!

— Калі ласка, калі ласка, — адказаў фон Готберг. — Ваша воля. Фюрэр і паслаў мяне сюды, у Беларусь, каб задаволіць вашы жаданні.

Ён раскланяўся на балконе перад дэманстрантамі і тут жа зацвердзіў Радаслава Астроўскага на пасаду прэзідэнта.

Праз некалькі месяцаў прэзідэнт Астроўскі разам з зацвердзіўшым яго на гэтай пасаду фон Готбергам апынуўся ў Берліне. Дарма, што ён там ужо не

Мал. В. Швцова.

меў падтрымку народа, але заставаўся «самастойным». Савецкія войскі падышлі да Віслы. У Варшаве ўспыхнула паўстанне. Перапалоханы Гітлер звяртаецца да Астроўскага:

— Вельмі шановны прэзідэнт, толькі ты сваімі збройнымі сіламі можаш уціхамірыць палякаў.

Але Астроўскі рашуча адказаў: — Не, гер фюрэр!

Цяпер, успамінаючы гэтую «сутычку» з Адольфам Гітлерам, Астроўскі піша не без жэлю аб сваёй памылцы. «І можа блага зрабіў прафесар Астроўскі (якая сціпласць, сам аб сабе піша ў трэцяй

асобе), будучы ўжо прэзідэнтам Беларускай цэнтральнай рады, што не згадзіўся на дамаганні Гітлера паслаць беларускі батальён на знішчэнне Варшаўскага паўстання ў 1944 годзе супраць немцаў. Беларускаму батальёну, загартаванаму ў вулічных баях на Беларусі, знішчыць Варшаўскае паўстанне было, як два разы два, толькі на снеданне...»

Паказаўшы такім чынам, які ён, Астроўскі, ёсць змагар, аўтар прыходзіць да асноўнага вываду сваёй кнігі — ён перасцерагае амерыканскіх імперыялістаў, каб не рабілі памылак Гітлера, які ў час паходу на Усход не апраўдаў надзеі Астроўскага і яго нацыяналістычных хаўруснаў.

«Пішучы аб гэтым, — гаворыць Астроўскі, — я хачу не толькі апісаць, у якіх абставінах трэба было працаваць і змагацца за вызваленне Беларусі, але і пра тое, каб не паўтараў Запад той памылкі адносна нас... калі іхнія арміі прыдуць на Беларусь, якую зрабілі немцы. Бо хто знішчае большавікоў, мы ёсць саюзнікі таму». І некалькімі радкамі ніжэй, прыдумаўшы бязглузду гісторыю яго ўплыву на беларускую грамадскасць, Астроўскі працягвае: «Гэта хай будзе навукай для тых, якія думаюць разбіць большавікоў ракетамі... Ім не ўстрымацца на беларускай зямлі без такіх памагатых, як ён, Астроўскі, і яму падобныя».

Так стары правакатар на схіле свайго жыцця яшчэ смуродзіць за акіянам і марыць яшчэ бачыць вёскі і гарады Беларусі, зруйнаваныя ракетамі новых акупантаў.

Можна хто скажа: ці варта звяртаць увагу на пісанні ашалелага ад нацыяналістычнай атруты чалавека? Адкажам: варта. Бо можа ніхто іншы, як Радаслаў Астроўскі ў гэтай кнізе, патрапіў паказаць зварынае нутро нацыяналіста, цемрашала, лютага ворага прагрэсу.

ФРГ.

Л. В.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

Сардэчна дзякую за тую цэліну, з якой вы сустрэлі нашу групу «Русского голоса» на беларускай зямлі. Я вельмі ўдзячны, што мне дазволілі адхіліцца ад турысцкага маршруту і наведаць вёску Запінцы, дзе я набачыўся са сваімі роднымі і сябрамі дзіцінства. Ворагі Савецкага Саюза засталіся вельмі незадаволены нашымі водзямі аб паездцы. Яны хацелі б, каб мы паклелічалі на савецкую Радзіму, але, зразу-

мела, гэтага ім ніколі не дачакацца.

I. КОНАУ.

ЗША.

Ганебную ролю ўзяліся выконваць амерыканскія імперыялісты: вызваляць В'етнам ад в'етнамцаў. Амерыканскі народ абураны гэтай бруднай вайной. Сотні людзей ідуць у турмы, але не спыняюць свайго пратэсту супраць палітыкі імперыялістаў. Нядаўна дваццацічаты-

рохгадовая жанчына, маці чатырох дзяцей, самападналілася, пратэстуючы супраць вайны ў В'етнаме. Амаль кожны дзень адбываюцца дэманстрацыі, асабліва студэнцкія. Сумленным амерыканцам прыкра, што ЗША зной прывыклі да паліцыйнага вызваленчага руху.

C. I.

ЗША.

Возвращаясь в Бельгию из Пскова, где я с дочерью два

месяца гостила у родных, мы остановились на два дня в столице Белоруссии в гостинице «Минск». Сотрудники редакции газеты «Голос Радзiмы» показали нам город и даже свозили в Крыжовку, где моя дочь провела счастливые каникулы в 1962 году. От души надеюсь, что это были не последние наши встречи на советской земле.

H. КИРИЛЛОВА.

Бельгия.

вінша. Пасярэдзіне вялізнага цэха, на ўзвышшы, як на сцэне, дэкарацыямі для якой служыць язякі польмя ў вокнах печы, малодыя хлопцы, нібы чарадзеі, выдуваюць з вогненнай бурбалкі чаркі, графіны, вазы, фужэры. А побач аўтаматы, як роботы, вымаюць сталёвымі рукамі са свайго чэрэва ружовыя расналеныя шклянкі, і яны блукаючымі агеньчыкамі знікаюць на стужцы канвеера.

Складаны шлях праходзіць шкло механічнага і ручнога вырабу, пакуль атрымае патрэбную чысціню і загартоўку. А потым яно паступае ў рукі алмазчыкаў, якія аздабляюць шклянныя і крышталёвыя вырабы мастацкім узорам.

Агульнымі намаганнямі мастакоў, інжынераў, рабочых, хімікаў ствараюцца тысячы прыгожых рэчаў, многія з якіх экануюцца на міжнародных

выстаўках, атрымліваюць выдатныя ацэнкі на ўсесаюзных аглядах.

Калі праходзіш па цэхах, углядаешся ў спакойныя, засяроджаныя твары людзей, нават не верыцца, што іх жыццё не заўсёды ішло гэтай мірнай працоўнай каляінай. Але ж было і іншае. Многія з іх перажылі суровыя дні вайны, акупацыю, блакады, карныя экспедыцыі. На тэрор гітлераўцаў Барысаўчына адказала ўсенародным супраціўленнем.

...Ляснымі патаемнымі сцежкамі ішла дзяўчына. Наперадзе мост. Узмоцненая ахова. Крокі самі сабой прыцішыліся. Але намаганнем волі яна прымушае сябе рушыць наперад. Бесклапотна і ўпэўнена ідзе яна проста на салдат.

— Стой! Дакументы!

Прад'яўленыя паперкі яўна не ўнушаюць давер'я варце. Пачынаецца вобшык. Вытра-

сеецца сумачка, з яе на зямлю ляціць фотакартка нямецкага афіцэра з даравальным надпісам.

— Хто гэта?

— Мой друг, — скромна апусціўшы вочы, гаворыць дзяўчына.

На тварах задавальненне. — О, ты добрая дзяўчына, калі сябруеш з нямецкім афіцэрам. Праходзь!

Так з дапамогай гэтай ніхтравы выдумкі партызанскай сувязной Надзі Задарожнай удалося прайсці ў Барысаў. Ды ці гэта адзіны выпадак, калі смелая партызанка была ў двух кроках ад смерці. 19-гадовая дзяўчына адважылася прайсці да начальніка барысаўскай паліцыі Кабакова і перадаць яму ультыматум партызанскага камандавання. А Кабакоў быў «славуць» сваёй бязлітаснасцю да людзей. На чале паліцэйскай зграі ён паліў навакольныя вёскі, а ў Борках, не знайшоўшы партызан, у чорнай лотасці забіў семнаццаць пастушоў ва ўзросце 7—12 год.

Цяпер Надзежда Васільеўна Задарожная-Падбарозка — сціплая працаўніца Барысаўскага шклозавода.

«У героях не хадзіў, але трусам не быў ніколі», — так скромна адзначае свае заслугі токар механічнага цэха Віктар Казлоў.

Казлоў — прозвішча, якое ўзяў сабе калісьці лясны салдат Габрусь Мачульскі. На гэта імя ён атрымаў узнагародныя лісты, пад гэтым імем ведаюць яго сябры на зброі. Таму ён і захаваў партызанскае прозвішча назаўсёды.

У 1942 годзе за дыверсію на заводзе Казлова разам з 11-цю таварышамі арыштавалі і кінулі ў барысаўскую турму.

— Страшнае гэта было месца, — успамінае Казлоў. — Увечце сабе, што кожную ноч проста ля варот турмы расстрэльвалі людзей не толькі без суда і следства, але нават без допыту, толькі дзеля таго, каб выслабіць месца для новых арыштаваных. Ахоўнікі, адчуваючы сваю беспакарапасць, здэкаваліся з людзей, як хацелі. Асабліва вылучаўся сярод іх адзін — паліцай са шрамам на твары. Ён практыкаваўся ў меткасі, страляючы па тых, хто выглядаў з турэмнага акна.

Такія былі законы і парадкі ў Барысаве, калі «айцом горада» быў бургамістр Ст. Станкевіч.

Віктар Казлоў два разы ўцякаў з фашысцкай турмы, змагаўся з ворагам на легендарным возеры Палік. На яго рахунку дзесяткі смелых дыверсій. Дарэчы, калі Казлоў быў у партызанскай брыгадзе Дзядзі Колі, яго як барысаўчаніна выклікалі апазіцыя палонных паліцэйскіх. Твар аднаго з іх здаўся яму вельмі знаёмым. Калі той, убачыўшы Казлова, збялеў, праступіўшы чырвоны шрам на шчацэ выдаў у ім ката з турмы.

Яўген Тальма ў гады акупацыі быў яшчэ малы, ні ён, ні яго маці (бацька загінуў на фронце) не былі партызанамі. Але ці не подзвігам было для гэтай маленькай «ямі», калі ў тая галодныя гады яна ўзяла на выхаванне дачку загінуўшага партызана — двухгадовую Алачку. Абодвух сваіх дзяцей удава салдата наставіла на ногі, вырашціла, вывучыла. Ала цяпер замужам, працуе ў Мінску. Яўген, многа год прарабіўшы токарам на заводзе, сёлета вылучаны на пасаду сак-

ратара партыйнай арганізацыі.

Нацыяналістычная прапаганда на Захадзе ўпарта стараецца пераканаць эмігрантаў, нібы партызаны засылаліся ў Беларусь з Масквы. Тым, хто яшчэ даверліва ставіцца да выдумак фальсіфікатараў, дастаткова было б пабываць толькі на адным Барысаўскім шклозаводзе, каб пераканацца, якой сапраўды масавай і гераічнай была народная вайна з ворагам на Беларусі. Разам з Надзеждай Задарожнай у атрад пайшлі яе бацька, маці, брат і пяцёра сясцёр. Калі размаўляеш з былымі партызанамі, яны жадаючы ўдакладніць тую ці іншую акалічнасць, звяртаюцца да таварышаў па працы:

— Ты памятаеш, гэта было тады, калі мы збіраліся ў вас на явочнай кватэры?

— Можна падкажа твая сястра, яна была сувязной.

Або:

— Крыху пачакайце, прыдзе мой зменшчык, мы з ім ваявалі ў адной брыгадзе...

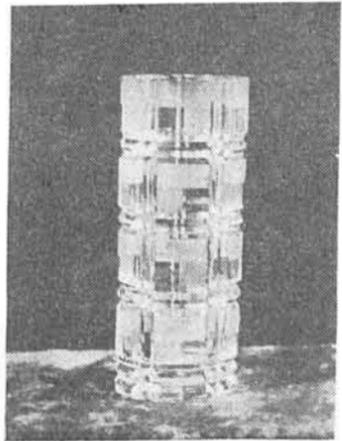
...Мы пачалі свой расказ пра Барысаўскі шклозавод з апісання яго вырабаў, якія вы, землякі, зможаце набыць у нашай рэспубліцы. І калі беларускія бакалы заіскрацца на вашым стале ў дні свят і сустрэч з сябрамі, успомніце людзей, чымі рукамі яны зроблены. — барысаўчан, мужных у цяжкую часіну, таленавітых і працалюбных у мірным жыцці.

C. КЛІМКОВІЧ,
Т. РЭУТОВІЧ.

«Голас Радзімы»
№ 1 (907)

Е. Батанова. Набор для віна.

В. Філімонава. Крышталёвая ваза.

«БЕЛАРУСЬФІЛЬМ»— ВЫНІКІ ГОДА, ПЕРСПЕКТИВЫ

Напярэдадні Новага года на студыі «Беларусьфільм» адбыўся прагляд новага беларускага фільма «Альпійская балада». Есць усе падставы меркаваць, што гэты карціна з'явіцца значнай падзеяй для беларускага кіно. Экранізуючы аднайменную апавесць Васіля Быкава, шырока вядомую ў нашай краіне, рэжысёр Барыс Сцяпанай імкнецца захавоць трапяткую іхвалюванасць літаратурнай пераказанай.

У фільме два асноўныя героі—беларус Іван і італьянка Джулія. Дзеянне адбываецца ў часы вайны, героі ўцяклі з фашысцкага канцлагера і прабіраюцца праз Альпы да італьянскіх партызан. Складаныя драматычныя сітуацыі і патрабавалі ад выканаўцаў галоўных ролі С. Любіна і Л. Румінацавай максімальнай сабранасці, мабільнасці духоўных і фізічных сіл. Карціна глядзіцца з неаслабнай увагай.

Мінулы год быў годам напружанай творчай работы для беларускай кінастудыі. Знаходзілася ў рабоце на розных стадыях некалькі фільмаў—адны з іх ужо скончаны, іншыя яшчэ здымаюцца. Фільм «Любімая», які нядаўна шырока прайшоў па нашых экранах, быў пастаўлены рэжысёрам Р. Віктаравым (вядомы яго карціны «Дзень, калі спайняецца 30 год», «Трэцяя ракета»). «Любімая»—гэта расказ аб маладой дзяўчынцы, якая пачынае свой шлях у жыццё, якая вероць у магчымасць сапраўднага шчасця і шукае менавіта гэтага, адзінага, неразменнага шчасця. Прыгожа зняты аператарам сённяшні Мінск.

Хутка выйдзе на экраны вельмі цікавы каларыстычны фільм «Горад майстры» (рэжысёр Ул. Бычкоў). Ён будзе сапраўднай радасцю і для дарослых і для дзяцей. Фільм-казка з першых кадраў уражае багаццем і інтэнсіўнай насычанасцю фарбай, пластыкай рухаў артыстаў. Мы бачым старажытны горад, у якім жылі майстры, людзі з залатымі рукамі, добрыя і шчырыя. Нельга не захопіцца, напрыклад, шумным і вясёлым кірмашом. І раптам аднекуль лянціца ствала, яна трапляе ў сэрца гарадскога мастака. Апошняю ў жыцці карціну ён дзілівае сваёй крываю. З'яўляюцца злавесныя фігуры ў чорным чорнай фарты залівае экран, знікаюць вясёлыя стракацы кадраў. Гэта ворагі напалі на вольны горад... Шмат цікавых эпізодаў ёсць у карціне, і ва ўсіх іх адчуваецца казачнасць, прызнатасць, рамантычнасць апавядання. Добрае заўважэнне чалавечы, а сама вялікая каштоўнасць на зямлі—шчырае чалавечы сэрца. Такая асноўная думка фільма.

Зараз на студыі «Беларусьфільм» знаходзіцца ў вытворчасці чатыры карціны, самы розныя і на тэма, і на творчыя індывідуальнасці іх аўтараў. Для маладога рэжысёра І. Дабралюбова фільм «Іду шукаць»—першая вялікая самастойная работа. І. Дабралюбоў—вучань вядомага савецкага рэжысёра М. Романа. Ён здымае як акцёр і працаваў у здымачнай групе ў фільме «Дзеянне дзён аднаго года», які расказваў пра фізікаў-атамікаў. «Іду шукаць»—гэта таксама фільм аб вучоных, яго героі—ракетабудаўнік, жыццё якога паказана на працягу трыццаці год.

Рэжысёр І. Шульман працуе ў кіно ўжо некалькі дзесяцігоддзяў. Яго апошнія творы—«Чалавек не здаецца», «Крыніца». Зараз ён ставіць фільм па сцэнарыі драматурга М. Блеймана «Чужое імя». У часы вайны быў аб'яўлены без вестак загінуўшым разведчыкам Іванам. Усе гады жонка шукае яго і нарэшце знаходзіць. І раптам аказваецца, што яго прозвішча носіць другі чалавек. Фільм расказвае, як крок за крокам пракурор разблытвае складаны клубок падзей і чалавечых лёсаў.

«Я родам з дзяцінства»—гэта другая поўнаметражная карціна маладога рэжысёра В. Турава. Вялікім поспехам карыстаўся яго фільм «Праз могілкі». Цэнтральная тэма твораў Турава—станавленне характару падлеткаў у часы вайны, жорсткі канфлікт вайны і юнацтва. Новы фільм В. Турава расказвае аб апошніх днях вайны ў маленькім прыфрантавым гарадку. Героі—Ігар і Жэнька—станавяцца на нашых вачах дарослымі, іх дзяцінства канчаецца, яны ўступаюць у самастойнае жыццё.

І, нарэшце, закончыў гэты новы фільм «Колькі год, колькі зім» М. Фігуройскай. Фільм дзвюхсерыйны твор, галоўны герой якога, вясковы настаўнік, праз усе жыццё праносіць светлую мару—зрабіць нашу зямлю прыгожым, квітнеючым садом. Здымкі адбываліся ў гарадах і вёсках Беларусі і Украіны.

У сцэнарным партфелі студыі таксама некалькі сцэнарыяў, над якімі зараз ідзе работа.

1965 год—год плённай, напружанай працы на студыі «Беларусьфільм». Спадзіёмся, што студыя апраўдае надзею глядачоў і мы хутка ўбачым многа новых фільмаў—добрах і розных.

В. НЯЧАП.

На здымку: кадр з фільма «Альпійская балада».

Фота Н. Львавай.

THE FIRST WAVE

This extract is from the epic poem Bratsk Hydroelectric Station by YEVGENY YEVTUSHENKO, translated by Bernard L. Loten, and published in its entirety in the Soviet Magazine, Youth No. 4, 1965.

Ah, how wonderful is the
railroad tracks like
Urals steel,
silver runners!

O, railroad line,
you, my railroad line,
my little Transib Railroad
Tell me,

what is it that
you are troubled about
in your rumbling
and your gleaming?

Is it perhaps from the
tears that fell upon you
that you gleam so?
Do you remember

the eyes that looked
out of the windows
in a detached sort of way,
as if they renounced

everything,
and the shadows of the
iron bars
facing

along the embankment?
And through the bars,
like pigeons,
who had worked

their way out
and taken flight,
letters folded into triangles,
(maybe someone will

pick them up . . . ?)
Circling, at random,
above the pine trees
and the mountain ash:

«Don't believe a word of it,
beloved. . . .»

«Mama,
I am not guilty. . . .»
There were many kinds
of duplicity,

so much that was dreadful,
but don't think about it,
don't grieve,
my little railroad line

The wind cuts right
through you,
and obliquely
straight across the

railroad car
in chalk,
there is the sign—
«This is the Bratsk
Hydroelectric Station
moving along».

Eyes talk to eyes
and to the mysterious taiga:
«We ourselves have
«banished» ourselves

into this amazing exile!
Rise, O Siberia,
brightest of the bright,
rejoice

and bring joy
You who were once
a punishment
make of yourself

a reward!
They have composed an
orchestral chorus,
these Moscow boys and girls.
The Bratsk Hydroelectric

Station moves along,
with the girls' red pigtails
bobbing!

«I lived on Sretenska Street—
I am taking my leave of it.
I used to drink sodas—
the Angara-River tastes better.

My knapsack is full of
mama's little barankas . . .
Taiga, my new mama,
receive me into the family!»

You have no idea, my girl,
how in the rigors
of the first year
your smart little skirt

will be used for leg wrappings;
how in your tiny tent,
the minute the thermometer
drops below 45 degrees,

your little red pigtails
will freeze to your folding cot.
Your legs will be covered
over with sores.

Bears will come
scratching at your door,
and you'll be crying secretly
for mama's barankas.

Your nails will forget
about manicures.

З ТВОРЧАЙ ВЫДУМКАЙ

Добрую ініцыятыву праявіла сельская інтэлігенцыя Лепельскага раёна. Сотні энтузістаў узначалі брыгадныя клубы, гурткі мастацкай самадзейнасці, сталі масавікамі. Настаўнікі раёна звярнулі асаблівую ўвагу на паляпшэнне адпачынку жыхароў невялікіх вёсак. З гэтай мэтай былі створаны агітбрыгады, 150 бібліятэк-перасовак, 21 пункт выдачы кніг. Частымі гасцямі ў дамах калгаснікаў, рабочых саўгаса сталі кніганошы, якіх у раёне больш дзюхсот. Увайшлі кнігі чытаюць у жонкіх доме, яны ўцяклі ў паўсядзённае жыццё сельскіх працаўнікоў, сталі іх сябрамі і дарадцамі.

Больш 60 настаўнікаў і піянерважатых абраны памочнікамі загадчыкаў клубамі па рабоце сярод дзяцей. Для аказання дапамогі ўдзельнікам паходаў па роднаму краю, на месцах баёў у гады Вялікай Айчыннай вайны створана экскурсійнае бюро на грамадскіх асновах.

Настаўнікі Вялікадалецкай сярэдняй школы арганізавалі ў саўгасе «Вялікадалецкі» музей. У ім сабраны матэрыялы па гісторыі сяла Вя-

лікія Дальня, развіццё яго эканомікі і культуры. Падобныя музеі адкрыты ў многіх іншых калгасах, у школах. Традыцыйнымі сталі на Лепельшчыне святы «Вясны», «Ураджай», «Зімы» і іншыя. Рэгулярна праводзяцца тэматычныя вечары, вечары шанавання перадавікоў, провады на пенсію, вясныя часопісы, прысвечаныя бягучым справам.

Апраўда сабе яшчэ адно важнае пачынанне лепельчан. Тут уведзена пасада намесніка старшыні калгаса па культуры на грамадскіх асновах. На гэту пасаду члены арцелі выбіраюць самых аўтарытэтных людзей. Яны рыхтуюць пытанні па дыктытуры і біяграфіі зглядаюць на пасяджэннях праўленню сваіх арцелей, агульных сходах, арганізуюць рамонт клубу, бібліятэкі, аказваюць ім практычную дапамогу ў правядзенні масавых мерапрыемстваў. З цікавасцю творчы час выдумкай прамовца тэматычныя вечары, вечары па прафесіях, сустрэчы моладзі з ветэранамі працы, шанаванне перадавікоў вытворчасці.

Шырока разгарнулася на Лепельшчыне будаўніцтва новых памяшканняў для культурна-асветных устаноў. Толькі ў мінулым годзе ў калгасах і саўгасах пабудавана шэсць клубуў, тры бібліятэкі, Тыпавыя клубы на 300 месцаў будуюць у гэтым годзе сельгасарцелі «Салют», «Калгасная праўда», «Новы свет», і іншыя.

П. ДУБОВИК.

СЦЕЖКАМІ ПАЭТА

Выдавецтва «Народная асвета» выпусціла ў свет альбом-выстаўку «Жыццё і творчасць Янкі Купалы», складзены Янкi Курбкам. На першай старонцы альбома змяшчаецца назва ўкраінскага паэта П. Тычыны: «Янка Купала — гэта першая вялікая беларускага Эльбруса паэзіі. Магутная яна, і чыстая, і высокая. Высокая, бо матывамі сваімі праявілася. Чыстая, бо мілагучная і майстэрская, а магутная, бо заўсёды была яна з народам». Гэтыя цудоўныя і праўдзівыя словы з'яўляюцца своеасаблівым эпіграфам да ўсяго альбома. І складальнік, выкарыстоўваючы ілюстрацыі і тэкставы матэрыял, паказвае, як Янка Купала, выйшаўшы з асяроддзя простага беларускага сялянства, дасягнуў вялікіх суцветнай культуры, стаў грамадскім дзеячом, народным паэтам, твора якога шырока вядомы ў нашай краіне і за яе межамі.

Чытачы змогуць пазнаёміцца з малюнкамі В. Ціхановіча да паэмы «Курган», са скульптурай А. Лінея «Гусляр», з карцінай Л. Сергіевіча.

Грунтоўна і падрабязна расказваецца аб жыцці і творчай дзейнасці Янкі Купалы ў савецкі час, аб такіх важных момантах у жыцці народнага

паэта, як сустрэча з Янам Райнісам, удзел у I з'ездзе савецкіх пісьменнікаў, у Дэкадзе беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве, адлюстравана яго грамадская і навуковая дзейнасць.

Знаёмства з кнігай закончана. Разам з паэтам ты зноў прайшоўся па яго жыццёвых дарогах і сцяжынах, яшчэ раз сустрэўся і пагаварыў з мудрым і дарэчным чалавечым.

М. БАЗАРЭВІЧ.

Далёка за межамі рэспублікі ведаюць і любяць спевакоў Брэста. Іх выступленні карыстаюцца ў глядачоў нязвычайным поспехам. Калектывы брэсцкіх хораў пачалі падрыхтоўку новай праграмы да 50-годдзя Савецкай улады.

Фота В. Германа.

РУКИ ПРОЧЬ от Вьетнама!

На земле найдется не много народов, на долю которых в послевоенное двадцатилетие выпало столько страданий, сколько их пришлось пережить вьетнамскому народу. Около десяти лет он сражался против французских колониалистов; вот уже десять лет продолжается героическая борьба против американского империализма и его лакеев.

Не народ Вьетнама начал эту войну. Он законно требовал выполнения Женевских соглашений 1954 года, проведения всеобщих выборов, воссоединения страны. В ответ на это империалисты США с помощью своих марионеток обрушили на жителей Южного Вьетнама шквал репрессий: аресты, казни на гильотине, рейды карателей. Народ был поставлен тем самым перед выбором: либо снова попасть в колониальную кабалу, либо бороться за жизнь и свободу. Он выбрал второе, создав Национальный фронт освобождения Южного Вьетнама, который за короткий срок сплотил вокруг себя все здоровые силы нации, возглавил народную борьбу против агрессоров.

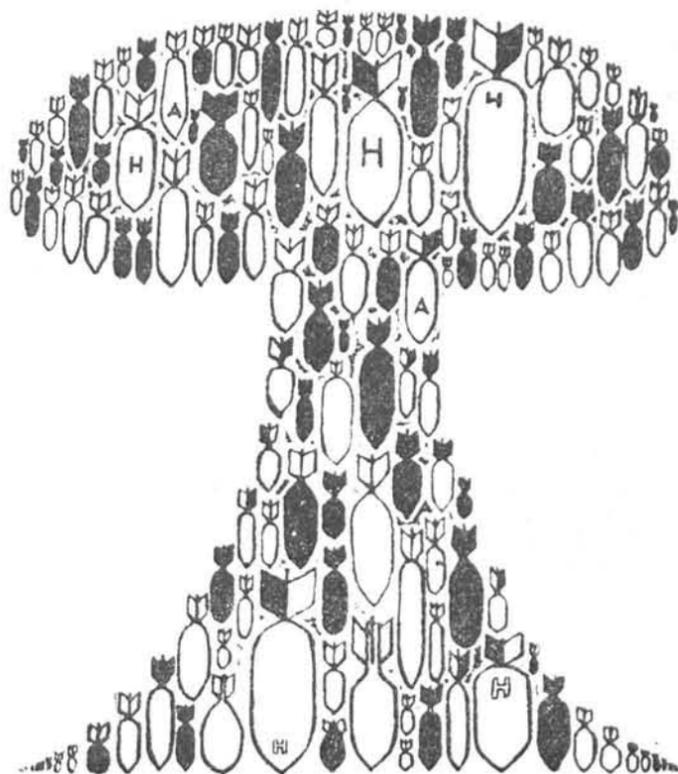
Американская официальная пропаганда твердит о какой-то «коммунистической угрозе», от которой Вашингтон якобы должен спасти Южный Вьетнам. Но эту ложь уже не могут прикрыть никакие демагогические речи. Все человечество знает, что вьетнамский народ не знал и не знает никакой другой угрозы, кроме угрозы порабощения со стороны США. Коммунизма еще не было, когда шли в бой за свободу солдаты Джорджа Вашингтона. Те же устремления и та же ненависть ведут в бой и патриотов Южного Вьетнама. И никакие «эскалации», ни напалм, ни газы, ни бомбы не остановят справедливой борьбы. Доказательством этому тот факт, что под контролем Фронта освобождения находятся уже четыре пятых территории страны с населением свыше десяти миллионов человек. Ничто, кроме позора, не ждет империализм во Вьетнаме. Люди не простят американским империалистам разрушенных городов, сожженных полей, убитых, искалеченных женщин и детей Вьетнама, как не простили они гитлеровской

Германии развалин Смоленска и Минска, газовых камер Освенцима и Дахау.

В последнее время по всему миру прокатились мощные волны массовых демонстраций и митингов против агрессии во Вьетнаме. Несколько тысяч человек вышли на улицы Рима. На плакатах, которые они несли, были слова: «Американские империалисты, вон из Азии!», «Мир! Мир! Мир!» Волны возмущения прокатились по государствам Африки. В Норвегии создан комитет солидарности с Вьетнамом. Странники мира в Финляндии резко осудили агрессию США. Не прекращаются демонстрации шведской молодежи, женщин Коста-Рики. Бурные массовые антивоенные выступления произошли в США. «Поход на Вашингтон во имя мира во Вьетнаме» собрал более 50 тысяч человек из 40 штатов. Среди них были врачи, священники, рабочие, ученые, студенты, домохозяйки, молодые и старые, негры и белые.

Сурово осудили варваров от напалма народы и правительства Монголии, Польши, Чехословакии и других социалистических стран.

Правое дело Вьетнама нашло самую горячую поддержку и у народов Советского Союза. От Балтики до Дальнего Востока, в больших и малых городах нашей страны, в деревнях и селах советские люди поднимают голоса протеста против злодейской империалистской США. «Руки прочь от Вьетнама!» — таково тре-

Тень опасности ядерной войны и старания Пентагона в дальнейшем распространении ядерного оружия все больше и больше тревожат мировую общественность. На вопрос, чего он желает людям в наступающем году, известный французский карикатурист Эс Каро откликнулся этим рисунком и подписью: «Пусть человечество будет достаточно мудрым, чтобы обезопасить себя от такой угрозы!»

бование советских людей. Под лозунгами полной солидарности с вьетнамским народом прошли многочисленные митинги рабочих, колхозников, интеллигенции Белоруссии.

Мир возмущен. Вьетнамский конфликт является серьезной угрозой миру во всем мире. Народы требуют: руки прочь от Вьетнама!

В. В.

ТОПОРНАЯ ФАЛЬШИВКА

«Свободная» американская пресса, которая, как давно известно, абсолютно несвободна в том числе и в выборе, выпонять или нет «советы» центрального разведывательного управления (ЦРУ), сообщила на днях миру сенсационную новость: «Записки Пеньковского! Захватывающий рассказ о советской разведке, потрясающая история друга Запада из Москвы! Один против всех!».

Мемуары пойманного с поличным и расстрелянного по приговору советского суда агента американской и английской разведки сначала напечатали по частям американские и английские газеты, а потом в Нью-Йорке и в Лондоне они вышли отдельной книгой.

То, что эти записки махровая липа, неумно и грубо сделанная фальшивка, не оставляет сомнения не только у нас, но и у самих английских и американских издателей. Пожалуй, это тот редкий случай, когда даже так называемые «специалисты по русскому вопросу» выступили с весьма аргументированными разоблачениями вашингтонской фальшивки. Особенно активны в этом самобичевании английские газеты (английская разведка явно хочет отмежеваться от своих неуклюжих союзников!). Небезызвестный «специалист по русскому вопросу» из газеты «Гардиан» Виктор Зорза прямо заявил, что «записки» написаны «западным пером». Он привел много аргументов в подтверждение своего утверждения, а уж Зорза-то хорошо знает это дело. Как он признается, английская разведка в свое время тоже вынашивала

мысль о создании из Пеньковского «героя», но «не получила разрешения на это».

Но самое пикантное то, что Зорза рассказывает дальше. Беломыгранская газета из Западной Германии и одно американское издательство обратились в штаб американской разведки за русским текстом «записок». Такого получить не удалось. В ЦРУ посоветовали перевести с английского на русский! «Оригинала материалов на русском языке не существует», — установила газета «Гардиан».

«Записки» считает фальшивкой и видный английский журналист, военный обозреватель газеты «Дейли экспресс» Чепмен Пинчер. А лондонская «Сан» прямо заявляет, что книга, выдаваемая за «труд Пеньковского», есть не что иное, как «неподтвержденные слухи, которые могли бы собрать любые западные журналисты на улицах Москвы».

Итак, даже западная пресса издевается над вышедшей из недр американской разведки откровенной фальшивкой и советует устами газеты «Гардиан» «друзьям из ЦРУ работать лучше».

Словом, о так называемых «записках» говорить всерьез не приходится.

Своими топорными фальшивками американские литераторы-разведчики могут достигнуть результатов, прямо противоположных тем, на которые рассчитывают. ЦРУ совершает новые промахи (мягко говоря) и еще больше компрометирует себя и те органы, которым оно подведомственно.

К. АЛЕШИН.

СКЛОНЯЮ ГОЛОВУ ПЕРЕД ГЕРОЯМИ

Я очень мало знал о Советском Союзе. Не знал, что все советские люди имеют, например, право на отдых, могут бесплатно учиться, пользоваться медицинским обслуживанием. Мало знал я и о героической борьбе советских людей с фашизмом в 1941—1945 годах. Поэтому очень обрадовался, когда мне предложили вместе с группой студентов и преподавателей нашего института поехать в Брест, чтобы познакомиться с историей знаменитой крепости.

И вот настал день, когда в составе большой группы студентов-иностранцев, которые обучались на подготовительном факультете Белорусского государственного университета имени Ленина, я отправился на экскурсию в Брестскую крепость. Вместе со мной были студенты из Кубы, Кении, Танзании, Замбии, Ганы, Гвинеи, Гамбии, Руанды, Конго и Монголии. На вокзале нас встретили брестские студенты,

которые показали нам свой город. А вечером в парке состоялась встреча с молодежью. Перед концертом, который мы дали, выступили с небольшими речами и наши друзья, и мы, представители стран Африки и Кубы. Мы говорили о своей ненависти к войне, о дружбе молодежи всех стран мира. Затем состоялся большой концерт, который прошел очень интересно.

Утром мы отправились в Брестскую крепость. Посетили музей, посмотрели фильм «Цитадель над Бугом». Мне и моим товарищам было очень тяжело удержаться от слез, а в наших сердцах росла ненависть к фашистам. Этот фильм рассказывает о нападении гитлеровцев на Советский Союз, об их издевательствах над советскими людьми.

Я склоняю голову перед защитниками этой героической крепости, сражавшимися до последнего патрона, до последнего дыхания, проявившими

верность и преданность своей Родине. Мы осмотрели все экспонаты музея. С большим волнением читал я предсмертные слова, написанные советскими солдатами: «Умрем, но из крепости не уйдем!», «Умираю, но не сдаюсь. Прощай, Родина!», «Умру, но не сдамся», «Умрем, но крепость не отдадим!». Я видел расплавленное стекло и кирпич, видел руины крепости, места, где в первые дни Великой Отечественной войны умирали советские герои. Их последними мыслями были мысли о Родине.

Снова и снова представляя я, какие бедствия принесла тогда вашему народу война. Еще сильнее у меня возросла ненависть к фашистам, которые мечтают о новой мировой войне. И я понял, почему советские люди так хотят мира.

Мы тоже ненавидим войну, боремся и будем бороться за то, чтобы все эти ужасы не повторились. Пусть те, кто не

знает, что такое война, посмотрят на руины Брестской крепости, на пепел Бухенвальда, Освенцима — и они многое поймут. Брестская же крепость будет учить многие поколения людей героизму и мужеству, любви к своей родине.

Народы Африки и мой кенийский народ также борются за мир. Всем народам в этой борьбе надо сплотиться еще крепче. Пусть во всех уголках земного шара поселится мир и навсегда исчезнут войны! Нет — войне!

После посещения героической Брестской крепости мы побывали в Беловежской пушце. Ее леса всем нам очень понравились. Мы никогда не забудем того, что мы видели в Бресте, дружескую встречу с молодежью города, теплый прием, который нам оказывали везде, где мы побывали.

КЕЙРЕ Роберт, студент Белорусского политехнического института.

ХРОНИКА

БОН. Тут закончыўся суд над 9-цю былымі служачымі гітлераўскай паліцыі. У складзе спецыяльнай карнай каманды яны чынілі расправы над людзьмі, занятымі на катаржных работах у Германіі. У канцы вайны ў раёне Эйфеля абвінавачваемыя без суда і следства расстралялі 11 рабочых розных краін. Суд цягам даказаў віну абвінавачваемых у гэтым злачынстве, аднак кваліфікаваў яго як дапамогу ў забойстве і асудзіў толькі 6 абвінавачваемых.

Галоўны абвінавачваемы па справе, былы маёр гітлераўскай паліцыі Артур Хенеке, па загаду якога былі расстраляны 5 чалавек, наогул не прыцягваўся да адказнасці «з-за хваробы».

БЯЛГРАД. На суднаверфі ў Спліце ўзняў сцяг над савецкім танкерам «Васіль Порык» водазмяшчэннем 20 800 тон. Са здачай гэтага танкера спліцкая суднаверф выканалася свой вытворчы план 1965 года. На працягу года на ёй было пабудавана 8 суднаў агульным водазмяшчэннем 156 360 тон. 4 судны былі пабудаваны спліцкай суднаверфю ў гэтым годзе для Савецкага Саюза.

ЛУСАКА. Мы вярнуліся вельмі задаволеныя тым, што дасягнулі пагаднення ў Маскве па ўсіх тых пытаннях, для абмеркавання якіх былі пасланы, заявіў на адбыўшайся тут прэс-канферэнцыі міністр фінансаў Замбіі Артур Віна.

Віна адзначыў, што ў час сустрэч і гутарак у Маскве было абмеркавана шырокае кола пытанняў, звязаных з паўднёваафрыканскім крызісам. Ён падкрэсліў пры гэтым, што Савецкі Саюз выказаў гатоўнасць супрацоўнічаць з Замбіяй у справе аказання ўсямернай дапамогі народу Зімбабве ў яго барацьбе за свабоду і незалежнасць.

ХРОНИКА

К АТІСЫЦІ, пры панах, гэта быў хутар. З шасцю дзесяцінамі добрага поля адразу на садом, з новым вялікім гумном, двума хлявамі і малой старасвецкай хатай. Без шчыта яна, наўкруг пакрытая саломай, зяленай ад моху, нізка насьсунутай на малыя прыплюшчаныя вокны. Так і глядзела на свет, як сам гаспадар, заўсёды захмураны Данька, стары Хамёнак, бязлобая галава якога нібы ўрасла ў зімовую шапку — аблезлы, раней, калі верыць старому, гарадскі каракулевы каўпак.

Цяпер гэты каўпак недзе яшчэ ўсё валяецца на гарышчы, а сам Данька Хамёнак ляжыць на ўзгорку пад хвойкамі і муравой. Ад хутара заўсёды стаўся толькі сад, скрыпучы журавель над зрубам студні і тая самая хата.

У хаце ад усёй Хамёнкавай сям'і ўцалела толькі нявестка Галя з дзецьмі, хлопцам і дзяўчынкай.

Спакойны жывёцкі вечар. Сонца зайшло, Галін хлопец падлетак Антось, пайшоў у поле да малатарні. На верхавіне старой ліпы за агародам нагасла чырвань на лісці; шпакі ўзняліся з голлі і панеслі свой кірмаш у вёску. Пад паветкай за сенамі, аддаўшы вячэрні ўдой, лягла на свежым падушце карова. У хаце за сталом сядзіць чарнявая Сонечка, на поўны рот запіваючы хлеб сырадом. Тонкія загарэлыя ножкі яе, як і ва ўсіх пастушоў, папораны іржышчам. Сонечка памыла іх каля студні халоднай вадой, і ногі садзеюць да самых каленак. Яна то пацірае іх адна аб адну, то проста стрыжэ імі пад высокай лавай. Сонечка хоча гаварыць з Галяй, але ўсё яе перамае думка пра тых, якіх яна любіць.

— Мамка, — кажа яна, — а сёння Дзень Сцяпанаў смяецца з мяне. Ты, кажа, пані, Ты, кажа, хутаранка. А чаму? Чаму ён смяецца?

Галя стаіць, прыпёршыся да шафкі з посудам, амаль прысеўшы на яе. Над галавою Галі, на сцяне — стары гадзіннік. На запыленым цыферблатце яго напісана не нашымі літарамі нейкае слова. За ўсе гады, пакуль гадзіннік тут вісіць, ніхто не пацікавіўся нават, што яно азначае. Наогул на гадзінніку разбіраліся толькі

Галія

кі мужчыны і Галя. Свякруха пражыла свае семдзесят год, ні разу не падумаўшы аб тым, якое сёння чысло... Даўжэйшая стрэлка гадзінніка адламалася яшчэ ў вайну, кароткая стаіць на адным месцы тры дні ўжо, мусіць, са тры. Жыво. Галіны рукі, загарэлыя да лакцеў, гудуць ад стомы. Галя яшчэ ўсё як быццам не дома. У памяці бясконцым ланцужком ідуць адзін за адным вузлы перавялаў, закручаныя спрытнамі пальцамі, адзін за адным кладуцца на пожны цяжкія снапы. У вушах яшчэ цокат жніяркі, паасобныя словы, абрыўкі песень, смех, шум збажыны і шоргат іржышча...

— Мамка, чаму?

Галя прыпамінае словы дачкі.

— Чаму? — перапытала яна, яшчэ не гатовая да адказу. І Сонечка адказвае на пытанне сама.

— Мы, кажа, у вёсцы жывём, — гаворыць яна, жуючы: — а вы на хутары. І дзед твой быў пан, і тата пан, і ты таксама паненка.

— А ты скажы яму, што ён яшчэ дурны, — гаворыць Галя нейкім млявым, бясцельным ад стомы голасам.

Яна хацела гаварыць яшчэ нешта, але рантам змоўкла. Слых яе зноў улавіў той самы, на момант згублены гул. У хаце, пад старым гадзіннікам зноў засталася яна не ўся, нібы не ўся яшчэ вярнулася з поля.

— Ты еш, дачушка. Еш ды лажыся. Годзе.

— А ты куды пойдзеш?

— Я хутка прыйду.

Галя стаіць за вішняком, успёршыся рукамі і грудзмі на шэрую жэрдку старой агарожы. Галя глядзіць у поле. Ногі ў церпкай, халоднай расе, вочы — недзе далёка, далёка... У пшаніцы, якая даходзіць да

самага вішняку, сакочуць конікі. Далей недзе — лён стаіць у пучках; таксама многа, многа ільну. Яшчэ ўсё цёпла, не астыў ад спёкі, пахне, — смачна пахне, нібы прысмажаны алей... А над пшаніцай, над лёнам, над хлебнай спакойнай зямлёй — высокая ў небе поўня, усім задаволены месяц.

Ды ўсё гэта так сабе, усё гэта — дзея таго, каб далёка над полем разнесіўся гул, грукатанне трактара. Там, дзе ён, дзе сядзіць за рулём той адзіны ва ўсім гэтым свеце, каму ад болю сэрца, ад цяжкай журбы хочацца крыкнуць:

— Ся-ро-жа-а! Ся-ро-жа-а-а!

Ён даўно ўжо Сяргей, а не Сярожа, ён даўно ўжо забыўся, — відаць, выцёр з памяці ўсё, што калісьці было. А ты крычы, ты ўспамінай, раздзірай сваю душу, дурніца, хопь да крыві...

А то ж было яно, было, калі ён быў і для яе Сярожа. Ох, як даўно гэта было! Не, не даўно, здаецца, толькі ўчора.

Галя толькі яшчэ на дзеўку бралася, калі ў іх вёску, Гаросіцу, прыйшлі з Касцюкоў краўцы-кажушнікі, два здаравенныя панурія браты. Абодва ў доўгіх кажухах, нібы ў доказ таго, што не заўсёды шавец ходзіць без ботаў, абодва ў вялізныя шапках, нібы па цэлай авецы ў іх на галаве, абодва ў лапцях і вусатыя.

— Дзеўкі, глядзіце — Торбы ідуць! — заўважыла іх праз акно адно з дзяўчат-кудзельніц.

Кажушнікі і сапраўды так называліся — Торба. Цімох Торба і Ціхан Торба. Мала ведаючы іх — не пазнаеш, каторы Ціхан, каторы Цімох.

— І нейкі хлопец з імі, дзеўкі, гвалт! Дальбог, харошанькі! З гармонікам!

І праўда — з кажушнікамі ішоў дзячок... Ну, проста хлопчык! У кароткім кажуху, у ботах, з гармонікам за плячым. Адна з дзяўчат пастукала галоўкай верацяна ў акно. Ён, вядома, пачуў, азірнуўся.

Узмахнуў рукою і стаў, засьмяўся: «Добры дзень!» Можна, нават, зайшоў бы ў хату, ды воль адзіна Торба, што ішоў з драўлянай планкай-метрам у руцэ, азірнуўся таксама, нешта сказаў, і хлопец пайшоў. Дзёным здалася дзяўчатам, а потым і ўсім у Гаросіцы, што ў аднаго з гэтых Торбаў ды можа быць такі сын. Такі белецькі, спрытны... Зусім нібы чужы каля тых двух вусатых здаравілаў.

Ён быў іхні пляменьнік, сярата з далёкай вёскі. Завуць Сяргей, а прозвішча таксама дзёнае, як у дзядзькоў, але прыгожае — Юрачка. Вельмі ж да твару яго Сяргей. Так яго і зваліць: хто — Сярожа, хто — Юрачка.

Ну, спрытны быў, вясёлы Юрачка, харошы! Дзядзькі яго — вялізныя, а ўсё ж улазілі яны ў найменшую хату. Здымуць шапкі свае, кажухі, застапуцца з аднымі вусамі, прысядуць да стала — толькі сануць над аўчынамі. Так і жыўць на свеце — моўкі. А Юрачку ў кожнай хаце было цесна. Вядома, не адзін — з гармонікам. Часамі нават да вечара не можа атрымаць уважкі іголку ў кашулю на грудзях, закруціць іголку, азірнецца на дзядзькоў ды за свой інструмент. Усё рабіў спраўна. Гармонік у яго не так сабе, а ў пётчыну хустку закручаны. Разгорне хустку — гармонік ажно блішчыць, а расцягне яго — раздасца кожная хата!

Адзін, два танцы праіграе — дзядзькі маўчаць. Пасля старэйшы Торба, Цімох, той, што з метрамі хадзіў, прагудзе:

— Можна, годзе, Сяргей? Можна, людзі не любяць?

У адказ на гэта Юрачка крута, з разгону наварочваў вачы на «Мікіту».

Людзі, што ў хаце былі, здаецца, ураз маладзель. Дзёчаты — ну, тыя адразу гатовы былі рвануцца з прасіцы ды замяцельць надоламі. Сам гаспадар, калі ён не зусім стары, пачынаў непрыкметна наварочваць пад лавай наскамі ботаў ці лапцей. Нават бабка, што памятае прыгон, і тая высоўвала з-за коміна галаву... А Юрачка патрасаў, як жаўрачак, чубам і ўслед за музыкай падпяваў:

А Мікіта жыта вее,

Мікіціха муку сее,

Мікіта, Мікіта,

Клінам шуба саньцата!

Молода, хораша, звонка сняваў гарманіст.

Толькі дзядзькі маўчалі. Нават шыць не спыніліся. Ды таксама не скажаш пра іх, што не рады, асабліва ведаючы, што і гармонік Сяргей купілі яны.

Вясёлы месяц быў тады ў Гаросіцы. Танцы, песні — што вечар! Шкада, што не хавіла ў іх аўчын на ўсю зіму...

Ой, мамачка! Для ўсіх вясёлы, а для Галі... ну, і не кажы...

Усё гэта — было.

Цяпер над полем ціхі, поўны месяц. Галіны ногі ў халоднай расе. Плечы ступіць над тонкай сукенкай... А трактар гудзе і гудзе... Не пакінеш яго, не забудзеш, што гэта — Сярожа, яе Сярожа... Божа мой, як гэта горка, балюча ад думкі такой!.. А ён жа быў яе, яна была — яго, яны так хораша, так многа цалаваліся. Ды не многа, а тыдзень адзін, а ў тыдні ж толькі сем начэй.

(Працяг будзе).

НАВАГРУДАК шырока вядомы сваімі гістарычнымі помнікамі. Ён звязаны з імем Адама Міцкевіча, які тут нарадзіўся і ў сваіх творах выдатна апісаў тутэйшыя мясціны.

Сярод архітэктурных помнікаў Навагрудка асабліваю ўвагу прывабліваюць руіны замка, што быў сведкам многіх гістарычных падзей. Яшчэ з далёкіх подступаў да горада відаць гэтыя руіны на высокай гары. Дарэчы, Замкавая гара — адна з вышэйшых геаграфічных мясцін Беларусі.

Збудаванне замка адносіцца да XIII стагоддзя, калі літоўскаму князю Міндоўгу ўдалося паставіць у залежнасць ад сябе іншыя літоўскія князёў і захавіць частку заходнерускіх земляў на Пелману. Міндоўг зрабіў сваёй сталіцай Навагрудк. У замку ён каранавануе на ралеўскай каронай Літвы.

Крэпасць мела моцныя сцены, сем вежаў з башніцамі.

Крэпасць збудаванні былі ўзведзены на высокім, напэўна, спецыяльна пасяпаным узвышшы. Яно панавала над наваколлем. Схілы замкавага ўзвышша крутыя і цяпер. Лі падножка яго захаваліся два глыбокія і шырокія равы. Калісьці глыбокі роў, напоўнены вадой, акружаў сцены замка.

Старажытныя летапісы выраза гавораць аб варажых нападах на Навагрудскую крэпасць. Рэдка калі ворагу ўдавалася браць яе.

Сцены замка бачылі атрады рускіх і літоўскіх князёў. Да яго падыходзілі атрады (кошы) татар — у 1255, 1271, 1278 гадах. Асабліва частая набегі рабілі крымскія татары ў пачатку XVI стагоддзя. Але замка ім не ўдалося ўзяць. Нямецкія рыцары-крыжаносцы падыходзілі сюды ў 1314, 1321, 1341, 1390 і 1394 гадах. Яны палілі ваколіцы Навагрудка і толькі аднойчы занялі замак, калі ваіны і жыхары Навагрудка пакінулі яго.

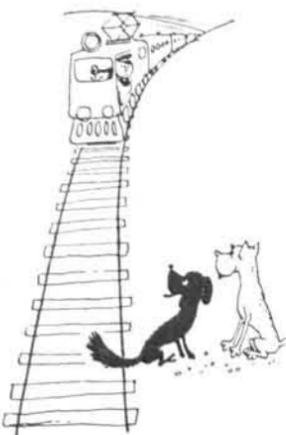
У пачатку XVIII стагоддзя шведы ўзялі крэпасць штурмам. З таго часу яна і не адбудоўвалася.

А. ГРЫЦКЕВІЧ,
кандыдат гістарычных
наук.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:
Мінск, Ленінскі
проспект, 77.
Дом друку.
Рэдакцыя газет
«Голас Раднімы».
ТЭЛЕФОН:
6-19-31, 6-97-92,
3-25-52, 6-18-88.

ГУМАР

Ахвяра моды

Без слоў